

Soila Karreinen
Ylilääkäri

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttaminen – Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausunto lakivaliokunnalle

Esityksessä muutoksista vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin (HE165/2020 vp) tupakointi suljetuissa vankiloissa ehdotettiin alun perin kiellettäväksi kokonaan.

Perustuslakivaliokunta on antanut hallituksen esityksestä lausunnon PeVL 40/2020 vp, jossa pidetään valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä, jossa tupakoinnin kieltäminen ulotetaan kattamaan kokonaisuudessaan myös suljettujen vankiloiden ulkotilat. Perustuslakivaliokunta edellyttää esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin muutoksia, jotta se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksikössä.

Oikeusministeriö on toimittanut lakivaliokunnalle lisäselvityksen (vastine 1.12.2020), joka sisältää ehdotukset esitykseen sisältyvien lakiehdotusten tarkistamisesta perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta. Näiden muutosten jälkeen esitettäisiin, että tupakointi kiellettäisiin vankiloiden sisätiloissa, mutta se tulisi sallia vähintään kerran päivässä ulkotiloissa. Lisäksi on varmistettava myös tarpeellinen mukainen tuki ja hoito vieroitusoireisiin sekä tupakoinnin lopettamiseen.

Lakivaliokunta pyytää asiantuntijalausunnossa arvioimaan oikeusministeriön vastineessaan ehdottamia muutoksia hallituksen esityksen lakiehdotuksiin sekä taloudellisia (Rikosseuraamuslaitoksen ja vankiterveydenhuollon määrärahatarpeet) ja muita vaikutuksia.

Aiemmassa asiantuntijalausunnossa olen ilmaissut sosiaali- ja terveysministeriön kannattavan tupakoinnin kieltämistä vankiloissa. Edelleen tupakoinnin vähentäminen on vankien terveyden parantamiseksi erittäin tärkeä tavoite. Lisäksi tulee huomioida, että muilla kuin tupakoivilla vangeilla ja vankilan henkilökunnalla tulee olla mahdollisuus savuttomaan ympäristöön.

Mikäli tupakointi sallitaan vain ulkotiloissa, pääsee vanki vain harvoin tupakoimaan. Tämän johdosta osalle tupakoivista vangeista tulee kehittymään nikotiinivieroitusoireita riippumatta siitä, onko tupakointiin mahdollisuus vain kerran vai muutaman kerran vuorokaudessa. Nikotiinituotteiden saatavuus tulee siis ehdottomasti varmistaa.

Normaalisuusperiaatteen mukaisesti vangeille tarjotaan Vankiterveydenhuollon yksikössä muuta väestöä vastaavat terveyspalvelut. Vangeilla tulee siis tosiasiallisesti olla mahdollisuus kattavaan tukeen myös tupakoinnin lopettamiseksi. Tämä on paitsi vankien oikeuksien myös heidän pitkäaikaisen terveytensä kannalta erittäin tärkeä investointi, jonka voidaan olettaa kaventavan myös väestöryhmien välisiä terveyseroja. Resurssit tupakoinnin vähentämiseen ja lopettamiseen tähtäävään toimintaan tulee varmistaa

tulevina vuosina. Taloudelliset vaikutukset hoidon järjestämisen kannalta ovat käytännössä samat kuin tupakoinnin täyskiellossa.